

Ewelina Podgajna

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1051-4078>
e-mail: ewelina.podgajna@mail.umcs.pl

Eleonora Kirwiel

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6412-0448>
e-mail: eleonora.kirwiel@mail.umcs.pl

„Niepodległość Nasza i Wasza. W 106. rocznicę Święta Niepodległości Polski i Łotwy (11 i 18 listopada 1918 r.)” – projekt realizowany przez studentów i pracowników Wydziału Politologii i Dziennikarstwa w Rydze (Łotwa)

W dniach od 13 do 16 listopada 2024 roku w ramach wyjazdu studyjnego był realizowany projekt finansowany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej w konkursie „Polonia i Polacy za granicą 2024 – Regranting” pt. „Niepodległość Nasza i Wasza. W 106. rocznicę Święta Niepodległości Polski i Łotwy (11 i 18 listopada 1918 r.)”. Projekt miał charakter edukacyjno-naukowy i był realizowany w ramach wizyty studyjnej i spotkań studentów II roku I stopnia kierunku politologia oraz pracowników Instytutu Nauk o Polityce i Administracji Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS z młodzieżą uczącą się w Polskiej Szkole Średniej im. Ity Kozakiewicz w Rydze. Koordynatorkami projektu są dr hab. Ewelina Podgajna, prof. UMCS, i dr Eleonora Kirwiel.

Głównym celem projektu było wspólne uczczenie 106. rocznicy odzyskania przez Polskę i Łotwę niepodległości. Narodowe Święto Niepodległości to dla Polaków jedno z najważniejszych świąt państwowych. 11 listopada 1918 roku po 123 latach zaborów – niewoli naznaczonej walką, cierpieniem i wysiłkiem wielu pokoleń Polek i Polaków – Polska odzyskała suwerenność. 18 listopada 1918 roku w Rydze nastąpiło proklamowanie niepodległości Łotwy. W latach 1918–1920 trwała wojna o niepodległość (łot. Latvijas brīvības cīņas), w której siły łotewskie przy wsparciu estońskim, brytyjskim i polskim walczyły przeciw oddziałom niemieckim, białoruskim i bolszewickim. Wspomnienie

i zaznaczenie kwestii istotnych dla kultury i historii Polski i relacjach polsko-łotewskich wybrzmiało podczas odczytów i warsztatów oraz w dyskusjach młodzieży w celu rozwijania zainteresowań i kształtowania świadomości historycznej i politycznej młodzieży, a przez to wspierania własnej tożsamości i postawy obywatelskiej.

W pierwszym dniu pobytu w gmachu Polskiej Szkoły Średniej im. Ity Kozakiewicz w Rydze gości z Polski powitała Dyrektor Krystyna Barkowska, która przedstawiła nauczycieli i uczniów oraz zapoznała z trzydziestoletnią historią szkoły. Następnie studenci wygłosili uczniom klas starszych wykład pt. „Święto niepodległości. Walka o kształt pamięci”, zakończony grą edukacyjną utrwalającą temat, oraz przeprowadzili warsztaty edukacyjno-naukowe pt. „Wolność – fundament tożsamości”. Młodzież na podstawie wiedzy na temat walki o niepodległość Polski i Łotwy odnajdywała cechy wspólne oraz różnice istotne dla tożsamości narodowych obu państw. Tego samego dnia po południu odbyło się zwiedzanie Łotewskiego Muzeum Wojny (Latvijas Kara muzejs). Muzeum mieszczące się w miejskiej baszcie prochowej należy do najstarszych na Łotwie i zostało otwarte w 1916 roku. Obecnie jego wystawy koncentrują się przede wszystkim na problematyce I i II wojny światowej oraz udziale w nich oddziałów łotewskich. Prezentowane są także tradycje militarne z okresu dwudziestolecia międzywojennego, mundury, uzbrojenie, dokumenty wojskowe. Osobna wystawa pokazuje lata zależności Łotwy od ZSRR oraz odzyskanie niepodległości w 1991 roku.

Drugi dzień wyjazdu rozpoczął wykład prof. dr hab. Eweliny Podgajnej pt. „Ojcowie Niepodległości. Wincenty Witos – charyzmatyczny polityk i mąż stanu”, skierowany do uczniów, rodziców i przedstawicieli społeczności polonijnej w Rydze. Wniosłym i wzruszającym przeżyciem było uczestnictwo w uroczystej gali oraz koncercie z okazji Dnia Uzyskania Niepodległości Republiki Łotewskiej i Dnia Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej, zorganizowanego w Polskiej Szkole Średniej im. Ity Kozakiewicz w Rydze. Wśród gości był m.in. wicemer Rygi Edvards Ratnieks, sekretarz parlamentarny Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Igors Rajeves, Konsul RP Mariusz Podgórski, przedstawiciele departamentu edukacji i kultury samorządu Rygi. W drugiej połowie dnia odbyło się wspólne zwiedzanie miejsc ważnych dla pamięci historycznej Polski i Łotwy w Rydze, co pozwoliło młodzieży zrozumieć, w jaki sposób wydarzenia historyczne czy decyzje polityków zmieniały losy całych narodów, znanych postaci historycznych i zwykłych ludzi.

Do rezultatów i efektów projektu należy zaliczyć promocję dziedzictwa kulturowego i historycznego obu państw oraz pamięć o wydarzeniach, które miały wpływ na losy Polski i Łotwy. Dążeniem pomysłodawców projektu było zainspirowanie młodzieży do zainteresowania się fascynującymi losami naszych narodów oraz poszerzenie stanu wiedzy i świadomości uczniów i studentów, włączenie społeczności mniejszości polskiej na Łotwie w popularyzację wiedzy o wspólnych świętach, historii, relacjach polsko-łotewskich, budowanie poczucia tożsamości narodowej. Konkretnym efektem projektu było omówienie możliwych form dalszej współpracy w ramach umowy patronackiej pomiędzy Wydziałem Politologii i Dziennikarstwa UMCS, który reprezentowała Dziekan dr hab. Ewelina Podgajna, prof. UMCS, a Polską Szkołą Średnią im. Ity Kozakiewicz w Rydze.

Po zakończeniu projektu 22 listopada 2024 roku na Wydziale Politologii Dziennikarstwa zostało otwarte seminarium z obecnością przedstawicieli mediów i społeczności akademickiej, podczas którego studenci i pracownicy naukowcy projektu podzieli się wrażeniami i pozyskaną wiedzą oraz przedstawili wnioski.

**Niepodległość Nasza i Wasza.
W 106. rocznicę Święta
Niepodległości Polski i Łotwy
(11 i 18 listopada 1918 r.)**

**Projekt edukacyjno-naukowy realizowany przez
pracowników Katedry Myśli Politycznej i Komunikowania
Politycznego, Instytut Nauk o Polityce i Administracji UMCS
w Polsce i na Łotwie.
Koordynatorzy projektu:
dr hab. Ewelina Podgajna, prof. UMCS; dr Eleonora Kirwiel.**

Projekt finansowany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej w konkursie
„POLONIA I POLACY ZA GRANICĄ 2024 - Regranting”

 Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

 Fundacja
**POMOC POLAKOM
NA WSCHODZIE**
im. Jana Olszewskiego

